

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS JAUNIMO POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. IX-1871 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1916

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. rugsėjo 21 d. sprendimo Nr. SV-S-653 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.6 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo Nr. IX-1871 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1916 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad vienas iš Įstatymo projekto tikslų – „įtraukti daugiau jaunų suaugusiųjų į įvairias užimtumo ir socialinės rūpybos programas, taip užtikrinant sėkmingesnę jaunų asmenų integraciją į visuomenę“, taip pat nurodyta, jog Įstatymo projektu siekiama, kad, „išplėtus viršutinę jaunus asmenis apibrėžiančią amžiaus ribą iki 35 metų, šie asmenys sėkmingiau integruosis į darbo rinką, pradės savarankišką veiklą, pasinaudodami Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos programomis“. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 25 straipsnio 8 punkte kaip darbo rinkoje papildomai remiamų asmenų grupė išskiriama grupė „bedarbiai iki 29 metų“, bet tuo neapsiribojama. Šiame straipsnyje įvardytos ir kitos darbo rinkoje papildomai remiamų asmenų grupės, atsižvelgiant į jų amžių, kvalifikaciją, negalią, nedarbo trukmę ir kitas aplinkybes, kitaip sakant, parama pagal Užimtumo įstatymą siekiant padidinti asmenų užimtumo galimybes, derinti darbo pasiūlą ir paklausą neteikiama, atsižvelgiant vien tik į asmens amžių. Pažymėtina, kad darbo rinkos paslaugos pagal Užimtumo įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1–3 punktus teikiamos nedirbantiems asmenims, asmenims, dirbantiems pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindų bei savarankiškai dirbantiems asmenims nepriklausomai nuo jų amžiaus. Dalyvauti Užimtumo įstatyme reglamentuotose aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse (paramos mokymuisi priemonėse, paramos judumui priemonėse ir paramos darbo vietoms steigti priemonėse) gali būti siūloma Užimtumo tarnyboje registruotiems bedarbiams, o tam tikrais atvejais – ir užimtiems asmenims nepriklausomai nuo jų amžiaus, todėl, išplėtus jauno žmogaus viršutinę amžiaus ribą iki 35 metų, kaip siūloma Įstatymo projekte, nepadidėtų šių priemonių prieinamumas.

Pagrindinis jaunimo politikos tikslas – jauno žmogaus integracija į švietimo sistemą ir (ar) darbo rinką, ir (ar) pilietinį gyvenimą. Vyresnis nei 29 metų asmuo jau yra integravęsis

į švietimo sistemą ir (ar) darbo rinką, ir (ar) pilietinį gyvenimą, tačiau rinkoje siūlomos paslaugos, pavyzdžiui, neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugos, savanorystė, neribojamos pagal amžių, todėl yra laisvai prieinamos ir vyresniems nei 29 metų asmenims.

2. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad, išplėtus viršutinę jauno žmogaus amžiaus ribą, bus pradėta aktyviau naudotis valstybės lengvatomis įsigyjant pirmąjį būstą. Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigijančioms jaunoms šeimoms įstatymo 3 straipsnį finansinė paskata teikiama pirmąjį būstą įsigijančioms jaunoms šeimoms, atitinkančioms šiame įstatyme nustatytus reikalavimus. Jaunų šeimų sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo

2 straipsnio 4 dalyje: jauna šeima laikytina šeima, kurioje kiekvienas iš sutuoktinių ar asmenų, sudariusių registruotos partnerystės sutartį, yra iki 36 metų, taip pat šeima, kurioje motina arba tėvas, globėjas (rūpintojas) vieni augina vieną ar daugiau vaikų arba (ir) vaiką (vaikus), kuriam (kuriems) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba), ir yra iki 36 metų. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Įstatymo projektu siūlomas viršutinės jauno žmogaus amžiaus ribos išplėtimas neturės įtakos asmenų, atitinkančių minėtus Finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigijančioms jaunoms šeimoms įstatyme bei Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatyme nustatytus reikalavimus, galimybei pasinaudoti nustatytomis lengvatomis, taip pat neišplės minėtos finansinės paskatos gavėjų rato.

3. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad jaunas žmogus – asmuo nuo 14 iki 29 metų (įskaitytinai). Vadovaujantis Įstatymo 2 straipsnio 2 dalimi, atviraisiais jaunimo centrais laikomi, be kita ko, juridiniai asmenys, atliekantys darbą su jaunimu, taigi šiuo metu darbo su jaunimu paslaugos yra atviros visiems 14–29 metų asmenims. Atvirųjų jaunimo centrų lankytojų tyrimas, atliktas 2021 m., parodė, kad šiuo metu vidutinis atvirojo jaunimo centro lankytojas (darbo su jaunimu paslaugos gavėjas) yra 16 metų asmuo. Projekto „Judam“ veiksmingumo tyrimas, atliktas

2020 m., parodė, kad vidutinis niekur nedirbantis, nesimokantis, mokymuose nedalyvaujantis asmuo, kuriam teikiamos darbo su jaunimu paslaugos, yra 22 metų. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad, išplėtus amžiaus ribą, pagal kurią Įstatyme apibrėžiama, koks asmuo laikomas jaunu žmogumi, darbo su jaunimu sistema (tikslinės grupės požiūriu) nepasikeis ir pagrindinė tikslinė paslaugos gavėjų grupė toliau liks asmenys iki 22 metų.

4. Pažymėtina, kad nors Europos šalyse jauno žmogaus amžiaus riba apibrėžiama skirtingai, daugumoje jų viršutinė jauno žmogaus amžiaus riba – 29 metai ar mažiau (Vokietijoje – 14–26 m., Jungtinėje Karalystėje – 15–29 m., Estijoje – 7–26 m., Latvijoje – 13–25 m., Lenkijoje – 15–25 m. ir pan.). Atkreiptinas dėmesys, kad, remiantis Eurostato duomenų rinkimo metodika, Eurobarometro duomenų rinkimo metodika, laikoma, kad jauni žmonės yra nuo 15 iki 29 metų. Taigi šiuo metu Įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje įtvirtintas jauno žmogaus reglamentavimas iš esmės atitinka Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytą jauno žmogaus apibrėžtį.

5. 2020 m. spalio 30 d. Europos tarybos rekomendacijoje „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“, kuria keičiama 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo valstybėms narėms, rekomenduojama „užtikrinti, kad visi jaunesni nei 30 metų jaunuoliai per keturis mėnesius nuo darbo netekimo ar formaliojo mokymosi užbaigimo gautų kokybišką darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės pasiūlymą“. Pagal šią rekomendaciją paramą valstybėse narėse taip pat rekomenduojama teikti jaunuoliams iki 29 metų.

6. Projektu siūlomam teisiniam reguliavimui įgyvendinti, t. y. išplėsti jauno žmogaus amžiaus ribą iki 35 metų, reikės papildomų valstybės biudžeto lėšų (šiuo metu kaštų ir naudos analizė nėra atlikta). Pažymėtina, kad turėtų būti kuriamos naujos darbo su jaunimu formos, kitokios nei įtvirtintos šiuo metu galiojančio Įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje, 29–35 metų asmenims, planuojami papildomi etatai, tobulinamos su jaunimu dirbančių asmenų kompetencijos ir numatomi jų išlaikymo kaštai, plečiamos jaunimo savanoriškos tarnybos, kuri šiuo metu skirta 14–29 metų asmenims, veiklos galimybės ir infrastruktūra, o padidėjus jaunimo organizacijų skaičiui turi būti skiriamas didesnis finansavimas jaunimo dalyvavimo ir atstovavimo galimybėms remti.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras